

Nr 170.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1947/48 till överstyrelsen för yrkesutbildning jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkten 262, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräkna för budgetåret 1947/48

dels till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar ett förslagsanslag av 800 000 kronor;

dels ock till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 231 framlagt slutliga förslag i ämnet.

1:o) **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (avdelning I, s. 2—30 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över eklestiasastikärenden för den 18 april 1947) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för överstyrelsen för yrkesutbildning, som föranledas av vad departementschefen anfört, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 730 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Åman m. fl.* (I: 280) och den andra inom andra kammaren av herrar *Kyöling* och *Allard* (II: 422), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att i stället för en byråingenjörsbefattning i lönegraden Eo 21 i personalförteckningen för överstyrelsen för yrkesutbildning med tillämpning tills vidare från och med den 1 juli 1947 skall upptagas en förste byråingenjörsbefattning i lönegraden Eo 24.

Beträffande motiveringen för det motionsvis framställda yrkandet hänvisas till motionen I: 280.

Den husliga utbildningens centrala ledning.

Handläggningen av frågor rörande den husliga utbildningen är för närvarande fördelad på fyra olika myndigheter, nämligen skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, lantbruksstyrelsen och kommerskollegium. Under skolöverstyrelsen falla i huvudsak, förutom ärenden rörande ifrågasvarande utbildning i de allmänna skolorna, ärenden rörande handarbets- och skolköksseminarierna, inklusive utbildningslinjen för lanthushållslärarinnor vid fackskolan i Uppsala. Överstyrelsen för yrkesutbildning handhar motsvarande ärenden rörande de kommunala och enskilda anstalterna för yrkesundervisning. Under lantbruksstyrelsen lyda lanthushållsskolorna och Fredrika-Bremerförbundets lanthushållsseminarium i Rimforsa samt hemkonsulenterna. Kommerskollegiets uppgift på förevarande område består huvudsakligen i handläggningen av vissa ärenden på hemslöjdens område.

I sitt den 15 februari 1945 avgivna betänkande angående den husliga utbildningen (SOU 1945:4) framlade *1941 års befolkningsutredning* åtskilliga förslag till en allmän utbyggnad och effektivisering av den husliga utbildningen. Utredningen framhöll, att berörda förslag vore att betrakta som principförslag, vilka enbart kunde realiseras i samband med att en mängd delproblem, som utredningen icke haft möjlighet att upptaga till behandling, bringades till sin lösning. För genomförande av det föreslagna reformarbetet på den husliga utbildningens område ansåg utredningen en betydande förstärkning av den centrala ledningen för den husliga utbildningen vara erforderlig. Utredningen påtalade olägenheterna av den nuvarande splittringen på olika händer av ledningen och inspektionen av den husliga utbildningen samt konstaterade, att den arbetskraft, som hos de skilda myndigheterna stode till förfogande för ändamålet, vore mycket otillräcklig. Utredningen föreslog, att den centrala ledningen skulle förläggas till skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning, varvid skolöverstyrelsen ansågs alltjämt böra handha den husliga undervisningen i de allmänna skolorna, medan all övrig undervisning på detta område — alltså den egentliga yrkesutbildningen — borde förläggas till överstyrelsen för yrkesutbildning. Inom sistnämnda myndighet skulle enligt utredningens förslag inrättas en särskild byrå för den husliga undervisningen. Under denna byrå borde sortera samtliga skolor för huslig yrkesutbildning, kurs- och konsulentverksamheten på det husliga arbetets område samt utbildningsanstalterna för lärarinnor och hemkonsulenter.

Över befolkningsutredningens betänkande avgåvos ett stort antal yttranden. I dessa vitsordades allmänt behovet av en utbyggnad och effektivisering av den husliga utbildningen samt av en förstärkning av den centrala ledningen för den husliga utbildningen. Utredningens förslag om överflyttning av lanthushållsskolorna och hemkonsulentverksamheten samt lant-

hushålls-, skolköks- och handarbetsseminarierna till överstyrelsen för yrkesutbildning avstyrktes i åtskilliga yttranden.

Genom beslut den 14 december 1945 bemyndigades chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla tre sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag rörande möjligheterna att åstadkomma en gemensam tillsynsmyndighet för viss yrkesutbildning, särskilt med tanke på den husliga utbildningen.

Med stöd av nyssnämnda bemyndigande tillkallades genom beslut den 28 januari 1946 såsom sakkunniga byråchefen i lantbruksstyrelsen Arne P:son Arnegren, överdirektören och chefen för överstyrelsen för yrkesutbildning Ryno Lundquist, tillika ordförande, och ledamoten av nämnda överstyrelse, inspektrisen över undervisningen vid vissa lanthushållsskolor Ingrid Osvald.

De sakkunniga, vilka antagit benämningen *utredningen angående den husliga utbildningens centrala ledning*, ha med skrivelse den 7 november 1946 framlagt betänkande med utredning och förslag angående den husliga utbildningens centrala ledning. Utredningen utmynnar i förslag om inrättande från och med den 1 juli 1947 inom överstyrelsen för yrkesutbildning av en särskild byrå för den husliga undervisningen. Från och med nämnda tidpunkt föreslås följande läroanstalter och verksamhetsgrenar skola överflyttas till överstyrelsen, nämligen samtliga lanthushållsskolor, hemkonsulentverksamheten, den under kommerskollegium sorterande hemslöjdsundervisningen, Fredrika-Bremerförbundets lanthushållsseminarium i Rimforsa, fackskolans för huslig ekonomi i Uppsala samtliga utbildningslinjer och de vid skolan anordnade särskilda yrkeskurserna, statens skolköksseminarium och hushållsskola, Ateneums skolköksseminarium, Göteborgs skolköksseminarium, föreningen handarbetets vänners och Andrea Eneroths högre handarbetsseminarium i Stockholm samt Maria Nordenfelts högre handarbetsseminarium i Göteborg.

Särskilt yttrande beträffande vissa punkter i betänkandet har avgivits av byråchefen Arnegren.

Efter remiss ha yttranden över betänkandet avgivits av *skolöverstyrelsen*, som hört de under överstyrelsens inseende stående skolköks- och handarbetsseminarierna, *överstyrelsen för yrkesutbildning*, *lantbruksstyrelsen*, *kommerskollegium*, som hört svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund, *statens arbetsmarknadskommission*, *socialstyrelsen*, *statskontoret* och *allmänna lönenämnden*.

Departementschefen har i detta sammanhang anfört följande.

Av skilda skäl synes slutlig ställning för närvarande icke böra tagas till föreliggande förslag om överflyttning från lantbruksstyrelsen till överstyrelsen för yrkesutbildning av lanthushållsskolorna, hemkonsulentverksamheten och Fredrika-Bremerförbundets lanthushållsseminarium i Rimforsa

samt om överflyttning till sistnämnda ämbetsverk av den under skolöverstyrelsens inseende stående verksamheten vid skolköks- och handarbetsseminarier. Vad beträffar skälen för ett uppskov med ställningstagandet till berörda förslag torde jag här kunna inskränka mig till att erinra om att i propositionen 1947:75 angående riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitiken m. m. förordats, att frågan om lantbruksstyrelsens blivande organisation skulle göras till föremål för utredning genom särskilda sakkunniga, varvid bland annat spørsmålet om en överflyttning till överstyrelsen för yrkesutbildning av frågorna rörande lantbruksundervisningen borde närmare utredas av de sakkunniga.

I det följande upptager jag därför till närmare behandling endast de av utredningen angående den husliga utbildningens centrala ledning framlagda förslagen, såvitt de avse frågan om inrättande inom överstyrelsen för yrkesutbildning av en byrå för huslig undervisning och om överflyttning till överstyrelsen av den under kommerskollegii tillsyn stående hemslöjdsundervisningen.

Inrättande inom överstyrelsen för yrkesutbildning av en byrå för huslig undervisning m. m.

Inom överstyrelsen för yrkesutbildning handläggas nu ärenden rörande den husliga utbildningen under dess tredje byrå, till vilken byrå även ärenden angående handelsutbildningen höra. Enligt överstyrelsens instruktion handläggas å tredje byrån bland annat ärenden rörande organisationen och undervisningens anordnande vid handelsgymnasier samt kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning inom handel och husligt arbete samt yrkesutbildning för handel och husligt arbete utanför de för ändamålet upprättade läroanstalterna. Chefen för byrån företräder yrkesutbildningen för handel, medan ärenden rörande den husliga utbildningen äro företrädda av en byrådirektör i lönegraden A 26. Till byrån äro knutna två deltidsanställda, arvodesavlönade konsulenter, nämligen en konsulent för sömnad och vävning med ett arvode av 2 000 kronor för år samt en konsulent för barnavårdsundervisningen med ett arvode av 900 kronor för år.

Omfattningen av den husliga utbildningen vid de under överstyrelsens för yrkesutbildning inseende stående statsunderstödda kommunala och enskilda anstalterna för yrkesundervisning belyses av ett par av *utredningen angående den husliga utbildningens centrala ledning* gjorda sammanställningar, beträffande vilka torde få hänvisas till s. 7 i statsrådsprotokollet.

Nyssnämnda utredning har funnit behov föreligga av en särskild byrå för husligt arbete inom överstyrelsen för yrkesutbildning redan med hänsyn till den yrkesundervisning, som nu står under överstyrelsens inseende. Utredningen har härutinnan anfört följande.

Enligt utredningens bestämda uppfattning är den yrkesundervisning i husligt arbete, som för närvarande sorterar under överstyrelsen för yrkesutbildning, av så stor vikt för vårt samhälle och därtill redan nu av sådan omfattning, att en kraftig förstärkning av överstyrelsens arbetskrafter inom

detta område är nödvändig. Som förhållandena nu äro måste överstyrelsens insatser i huvudsak begränsas till handhavandet av de löpande göromål, som ständigt återkomma i samband med beviljande av anslag, godkännande av undervisningsmateriel etc. samt eljest till ärenden av mer eller mindre rutinmässig karaktär. Den tid, som blir över för inspektion och rådgivning och för utvecklingsfrämjande initiativ beträffande undervisningens art och innehåll och i fråga om att skapa vidgade utbildningsmöjligheter inom landets olika delar, är alltför begränsad.

Det är även uppenbart, att det husliga området i nu berörda hänseende i förhållande till övriga yrkesområden inom överstyrelsens verksamhetsfält för närvarande är tillbakaset.

Den första förutsättningen för att överstyrelsen verkligen skall kunna effektivt fylla sin uppgift som initiativtagande, ledande och övervakande organ är, att densamma utrustas med tillräckliga arbetskrafter, som företräda framstående sakkunskap inom de skilda ämnesområden, som ifrågasvarande undervisning omfattar. Utredningen kan icke finna något rimligt skäl för att hithörande ärenden skola för framtiden, liksom hittills varit fallet, hänföras till en för handel och husligt arbete gemensam byrå, utan finner det angeläget att en särskild byrå för nämnda ärenden snarast möjligt inrättas.

Berörda förstärkning av överstyrelsen är sålunda enligt utredningens mening erforderlig redan med hänsyn till den yrkesundervisning, som redan nu bedrivs under överstyrelsens inseeende. Behovet framstår desto starkare, om man tänker på den framtida utvidgning av denna del av yrkesskolväsendet, som synes böra eftersträvas. I själva verket synes berörda förstärkning vara en förutsättning för att effektiviseringsåtgärder av den art befolkningsutredningen föreslagit skola kunna genomföras i fråga om de kommunala och enskilda skolorna för yrkesundervisning. Det kommer givetvis att bli den centrala ledningen, som får i detalj utforma och genomföra dylika åtgärder.

Oberoende av huruvida utredningens förslag i det följande att till överstyrelsen för yrkesutbildning överföra viss annan undervisning i husligt arbete kommer att vinna bifall eller icke, vill utredningen sålunda förorda, att i överstyrelsen inrättas en särskild byrå för husligt arbete, utrustad med sakkunskap inom de olika ämnesområden, som ingå i den undervisning, varom här är fråga.

I och med att en dylik byrå inrättas inom överstyrelsen för yrkesutbildning, kan ledningen där av den husliga utbildningen ägna sina krafter på ett helt annat sätt än tidigare åt detta för vårt samhälle så betydelsefulla område. Därigenom kommer att inom det husliga området skapas förutsättningar för en önskvärd förbättrad utbildning, om vilken vid olika tillfällen från vitt skilda håll önskemål framförts. Det är därför synnerligen angeläget, att sagda byrå *utan dröjsmål* inrättas. Utredningen föreslår därför, att byrån i fråga kommer till stånd från och med den 1 juli 1947.

Överstyrelsen för yrkesutbildning, som tillstyrkt samtliga de av utredningen angående den husliga utbildningens centrala ledning framlagda förslagen, har erinrat om att överstyrelsen redan i fjol hemställt om inrättande av en särskild byrå för husligt arbete och därvid framhållit, att alldeles oavsett huru vissa av befolkningsutredningens förslag — t. ex. angående lärarinneutbildningen och överflyttningen till överstyrelsen av inseeendet över

lanthushållsundervisningen m. m. — komme att lösas, en dylik förstärkning av överstyrelsens personalbestånd vore nödvändig.

Skolöverstyrelsen, som på närmare anförda skäl föreslagit, att de under skolöverstyrelsens inseeende stående skolköks- och handarbetsseminarierna åtminstone tills vidare skulle i oförändrad omfattning sortera under ämbetsverket, har tillstyrkt, att en huslig byrå inrättas inom överstyrelsen för yrkesutbildning.

Lantbruksstyrelsen, som på närmare anförda skäl icke ansett sig kunna biträda utredningens förslag om överförande från och med den 1 juli 1947 till överstyrelsen för yrkesutbildning av lanthushållsskolorna, hemkonsulentverksamheten och läroanstalterna för utbildning av lärarinnor på det husliga området, har förklarat sig icke ha något att erinra mot att en särskild byrå för husligt arbete från och med nämnda tidpunkt inrättades inom överstyrelsen för yrkesutbildning, under förutsättning att tillräckliga arbetsuppgifter för en dylik byrå kunde anses föreligga utan att nyssnämnda verksamhetsgrenar överfördes dit. Personalbehovet å nämnda byrå syntes dock under dylika förhållanden komma att bliva avsevärt mindre än vad utredningen räknat med.

Arbetsmarknadskommissionen har ansett sig böra bedöma utredningens förslag ur rena arbetsmarknadssynpunkter och därvid icke funnit anledning till erinran mot detsamma.

Socialstyrelsen, som anslutit sig till utredningens förslag, i vad detsamma avser en uppdelning av den husliga utbildningens centrala ledning mellan skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning, har ansett det erforderligt, att en särskild byrå för husligt arbete snarast möjligt inrättades inom sistnämnda ämbetsverk.

Statskontoret, som icke ansett sig böra biträda utredningens förslag om överflyttning av lanthushållsskolorna och lanthushållsseminariet i Rimforsa från lantbruksstyrelsen till överstyrelsen för yrkesutbildning, har förklarat sig icke vilja motsätta sig, att en särskild byrå för huslig undervisning inrättas inom sistnämnda ämbetsverk under ledning av en byråchef i lönegraden A 30.

Såsom förut nämnts har utredningen angående den husliga utbildningens centrala ledning föreslagit, att den under kommerskollegium sorterande hemslöjdsundervisningen skulle överflyttas till överstyrelsen för yrkesutbildning.

Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund har anfört, att förbundet för sin del funne det önskvärt, att den statsunderstödda hemslöjdsundervisningen lades under enhetlig ledning och att förbundet icke hade något att erinra mot att den tillsyn, som hittills kunde ha tillkommit kommerskollegium, överflyttades till överstyrelsen för yrkesutbildning.

Kommerskollegium har — under tillstyrkande av att en särskild byrå för husligt arbete inrättas inom överstyrelsen för yrkesutbildning och att där

anställes en fackutbildad konsulent för undervisning i vävning och hemslöjd — beträffande frågan om hemslöjdsundervisningens centrala ledning erinrat om att kollegium i utlåtande den 13 september 1945 över 1941 års befolkningsutrednings betänkande angående den husliga utbildningen redan uttalat, att kollegium ej funnit anledning till erinran mot att överstyrelsen för yrkesutbildning finge hand om hemslöjdens undervisningsfrågor och att en fackkunnig konsulent i dessa frågor knötes till överstyrelsen.

Beträffande organisationen av byrån för den husliga undervisningen förordade *befolkningsutredningen* följande.

1 byråchef	A 30
1 byrådirektör	A 26
1 konsulent för undervisning i barnavård	A 24
2 konsulenter för undervisning i vävning och hemslöjd respektive sömnad	Eo 24
1 konsulent för undervisning i hushållsgöromål	Eo 21
1 konsulent i trädgårdsskötsel med arvode av 3 000 kronor	
2 amanuenser	
2 kontorsbiträden.	

Till stöd för sitt förslag anförde utredningen bland annat följande.

I spetsen för byrån bör stå en byråchef i lönegraden A 30. För byråchefsbefattningen fordras en pedagog med erfarenhet i första hand rörande den reguljära yrkesutbildningen av husmödrar och hembiträden men även med förmåga av överblick över lärarinneutbildningen och kurs- och konsulentverksamheten. Vederbörande bör lämpligen vara fackutbildad rörande hushållsgöromål men ha erfarenhet även rörande slöjdens, hemslöjdens, lant-hushållets, barnavårdens etc. områden. En allmän social orientering och administrativ erfarenhet är önskvärd.

På byråchefen skall det ankomma att ha hand om ledningen av undervisningsområdet, utöva inspektion av anstalter och skolor, upptaga och fullfölja nya pedagogiska initiativ, stimulera de kommunala instanserna till utbyggnad av undervisningen och leda propagandan bland allmänheten för den husliga utbildningen.

Vid sin sida bör byråchefen ha en annan befattningshavare, som kan handhava löpande ärenden, verkställa utredningar etc. Med hänsyn till den stora omfattningen, som dessa ärenden kunna beräknas få, bör denna befattningshavare ha ställningen som byrådirektör och placeras i lönegrad A 26.

Utredningen angående den husliga utbildningens centrala ledning har föreslagit följande personalorganisation för byrån för huslig undervisning, nämligen

1 byråchef	A 30
1 byrådirektör	A 26
2 konsulenter	A 24
2 konsulenter	Eo 24
2 amanuenser	Eo 15
1 kanslibiträde	Eo 7
2 kontorsbiträden	Ex 4
1 konsulent i trädgårdsskötsel med ett årsarvode av 3 000 kronor.	

De fyra lönegradsplacerade konsulenterna avses för undervisningen i hushållsgöromål, i barnavård, i vävning och hemslöjd samt i sömnad.

Vid bifall till förslaget om inrättande av ifrågavarande byrå har utredningen därjämte ansett behov föreligga av anställande av dels ytterligare en amanuens med placering å överstyrelsens första byrå, dels ock ytterligare en expeditivsvakt.

Utredningen har beträffande personalorganisationen anfört bland annat följande.

Ledningen av byrån bör handhavas av en byråchef, som i sådan egenskap bör vara placerad i lönegrad A 30.

Såsom kompetenskrav på innehavaren av byråchefsbefattningen vill utredningen föreslå pedagogisk utbildning samt praktisk erfarenhet från pedagogisk verksamhet inom det husliga arbetets område. Av vikt är dessutom att till befattningen förvärfvas en person med tillräcklig administrativ erfarenhet samt insikter i sociala frågor.

Byråchefen bör åligga att främst handhava ledningen av den husliga undervisningens område, att taga och fullfölja nya pedagogiska initiativ samt att leda propagandan för den husliga utbildningen och verka för dess utveckling.

För att biträda byråchefen med ledningen av arbetet inom byrån, att verkställa utredningar samt att vara byråchefens ställföreträdare, när denne är förhindrad sköta byråärendena, bör finnas en befattningshavare med fackutbildning inom det husliga området och med pedagogisk erfarenhet från detta område. Med hänsyn till de krav, som komma att ställas på befattningshavaren, bör denne ha ställningen som byrådirektör med placering i lönegraden A 26.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har förklarat sig icke hava något att erinra beträffande utredningens förslag rörande personalbehovet för den föreslagna byrån för huslig undervisning.

Statskontoret har framhållit, att, även om behov av personalförstärkning i och för sig ansåges föreligga, syntes dock nyinrättandet på en gång av ett tio-tal befattningar inom ett så relativt begränsat specialområde av förvaltningen som det nu ifrågavarande innebära en påtaglig överorganisation. Ämbetsverket, som icke ingått på någon närmare prövning av arbetskraftsbehovet, har, såsom förut nämnts, icke haft något att erinra mot att den nya byrån ställes under ledning av en byråchef i lönegraden A 30. Den föreslagna befattningen såsom byrådirektör i lönegraden A 26 har statskontoret ansett böra ersättas av en befattning såsom byråinspektör i lönegraden A 24. Denna befattning borde emellertid, så länge den nuvarande ordinarie byrådirektören kvarstode i sin befattning, hållas vakant. Beträffande de föreslagna konsulentbefattningarna i 24 lönegraden har statskontoret icke ansett sig kunna tillstyrka högre placering än i nuvarande 21 lönegraden.

Allmänna lönenämnden har ifrågasatt, om en särskild byrå för huslig undervisning behövde inrättas, i synnerhet som arbetsuppgifterna för den byrå inom överstyrelsen, under vilken ärenden rörande husligt arbete nu

sorterade, syntes vara av begränsad omfattning. En byrådirektörsbefattning i lönegraden A 28 såsom chef för en avdelning för berörda göromål syntes lönenämnden böra åtminstone tillsvidare närmast komma i fråga. Under erinran att konsulenttjänsten för husligt arbete hos skolöverstyrelsen vore placerad i lönegraden Eo 23 har lönenämnden uttalat, att de av utredningen föreslagna konsulentbefattningarna i 24 lönegraden syntes böra inplaceras högst i 23 lönegraden.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Oavsett hur frågan om en överflyttning till överstyrelsen för yrkesutbildning av vissa nu under lantbruksstyrelsens och skolöverstyrelsens inseende stående grenar av den husliga utbildningen kommer att lösas, synes mig med hänsyn till omfattningen av den yrkesundervisning i husligt arbete, som redan nu faller inom överstyrelsens för yrkesutbildning verksamhetsområde, och till önskvärheten av en intensifiering och utvidgning av undervisningen i husligt arbete starka skäl tala för att en särskild byrå för huslig undervisning inrättas inom överstyrelsen för yrkesutbildning. Jag förordar därför, att en dylik byrå inrättas inom överstyrelsen från den 1 juli 1947. Från denna tidpunkt torde, såsom föreslagits, den statsunderstödda hemslöjdsundervisningen i dess helhet böra ställas under inseende av överstyrelsen för yrkesutbildning. Vid bifall till sistnämnda förslag torde vissa ändringar böra vidtagas i instruktionen för statens instruktör i hemslöjd. Därjämte torde böra uppställas såsom villkor för att hemslöjdsförening skall komma i åtnjutande av bidrag från det under tionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Befrämjande av hemslöjden, att av föreningen anordnad kursverksamhet står under inseende av överstyrelsen för yrkesutbildning.

Den nya byrån torde redan från början böra ställas under ledning av en byråchef i lönegraden A 30. Till byrån bör vidare överföras den nuvarande å överstyrelsens tredje byrå placerade byrådirektörsbefattningen i lönegraden A 26. Vad beträffar byråns personalorganisation i övrigt torde det vara för tidigt att redan nu taga ställning till personalorganisationens mera definitiva utformning. Till att börja med torde personalorganisationen böra givas en relativt begränsad omfattning och frågan om dess utvidgning framdeles böra prövas i sedvanlig ordning. I stället för de nuvarande med deltids-tjänstgöring förenade arvodesbefattningarna såsom konsulent för barnavårdsundervisningen, respektive sömnad och vävning torde nu böra inrättas två konsulentbefattningar med heltidstjänstgöring. Dessa befattningar torde i likhet med befattningen i skolöverstyrelsen såsom konsulent för husligt arbete böra placeras i lönegraden Eo 23. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen för yrkesutbildning bestämma, vilken eller vilka grenar inom den husliga undervisningen, som vardera av konsulentbefattningarna bör omfatta. Jag anser mig därjämte böra föreslå, att de nuvarande anslagsmedlen, tillhoppa 2 900 kronor, till arvoden åt konsulenten för barnavårdsundervisningen och åt konsulenten för sömnad och vävning alltjämt anvisas för att stå till överstyrelsens disposition för anlåtande vid behov av sakkunniga biträden inom den husliga utbildningens område. Vid bifall till förslaget om inrättande av en byrå för huslig undervisning torde vidare medel böra anvisas till förstärkning av överstyrelsens amanuens- och biträdespersonal.

Anslagsberäkningar.

I anslagshänseende innebär Kungl. Maj:ts förslag en höjning med 340 000 kronor, i huvudsak föranledd — förutom av regleringen av befordringsgången för amanuens- och biträdespersonal samt den allmänna löneregleringen — av följande av departementschefen förordade förändringar i personalorganisationen:

1) inrättandet av de i det föregående berörda befattningarna som byråchef i lönegraden A 30 och som konsulenter i lönegraden Eo 23,

2) inrättande av en byråsekreterarbefattning i lönegraden A 21 i stället för en amanuens tjänst,

3) anvisande av 2 200 kronor till arvoden åt examensombud vid de tekniska fackskolorna och av 1 500 kronor till ersättning åt sakkunniga biträden vid handläggning av ärenden rörande sjömansskolor,

4) förändring av dels arvodesbefattningen som chef för överstyrelsens fristående sektion till en befattning i lönegraden Eo 26, dels av den med ett arvode av 6 540 kronor förenade assistentbefattningen till en befattning i lönegraden Eo 16, dels ock av arvodesbefattningen som kassör till befattning som kansliskrivare i lönegraden Eo 11,

5) uppflyttning av assistentbefattningen å den fristående sektionen från lönegraden Eo 15 till lönegraden Eo 18,

6) uppförande av en extra kanslibiträdes- och en extra expeditionsvaktsbefattning å extra ordinarie stat, samt

7) anvisande av 25 000 kronor till förstärkning av överstyrelsens amanuens- och biträdespersonal.

Vidare har icke-ordinarieposten höjts med 45 000 kronor med hänsyn till att densamma redan vid nuvarande personalorganisation är uppförd med otillräckligt belopp.

Departementschefen har med hänsyn till statskontorets och allmänna lönenämndens ställningstagande i ärendet icke ansett sig böra tillstyrka av överstyrelsen framfört förslag om ombildning av befattningen såsom byråingenjör i lönegraden Eo 21 till en tjänst såsom förste byråingenjör i lönegraden Eo 24. *Överstyrelsen* har till stöd för sitt förslag anfört följande.

Innehavaren av befattningen såsom byråingenjör i lönegraden Eo 21 handlägger med biträde av en assistent samt viss biträdespersonal central upphandling av stadigvarande undervisningsmateriel. Till dessa arbetsuppgifter har det befunnits lämpligt att lägga den viktiga och krävande uppgiften att i prishänseende granska samtliga ansökningar om statsbidrag till inköp av stadigvarande undervisningsmateriel, även sådan, som ej inköpes centralt. En viss bild av omfattningen av den centrala upphandlingen av stadigvarande undervisningsmateriel och den därav förorsakade arbetsbelastningen å överstyrelsens kansli kan erhållas ur inköpsstatistiken, varav framgår, att under de första sex månaderna 1946 handlagts 1 317 order om inköp av materiel för sammanlagt över 700 000 kronor. Skolorna begagna sig i allt-

mer vidgad omfattning av centralupphandlingens tjänster. De förhoppningar, överstyrelsen vid avgivandet av förslag till tjänstens inrättande, ställt på billigare inköpspriser ha icke endast infriats utan väsentligt överträffats. De såväl kvantitativt som kvalitativt ökade arbetsuppgifterna motivera i och för sig att befattningen ändras till en förste byråingenjörstjänst i lönegraden Eo 24. En sådan uppflyttning synes nödvändig för att även i fortsättningen tjänsten skall kunna besättas med fullt kvalificerad innehavare.

Statskontoret och allmänna lönenämnden ha avstyrkt förslaget, varvid statskontoret anfört följande.

Då förslag framlades om inrättande av den extra ordinarie ingenjörsbefattningen i 21 lönegraden för handläggning av ärenden rörande den centrala upphandlingen, framhöll överstyrelsen, att innehavaren av denna befattning borde besitta nödvändig sakkunskap på det maskintekniska området, särskilt med avseende å för skolorna erforderlig materiel, och framför allt hava ingående erfarenhet från affärlivet. Däremot borde någon fordran på högskole- eller därmed jämförlig utbildning icke ställas på honom (1945 års åttonde huvudtitel, sid. 453). Med hänsyn till de jämförelsevis låga kompetensfordringarna och då arbetsuppgifternas ökning icke i och för sig motiverar en högre löneställning för befattningshavaren i fråga, får statskontoret avstyrka bifall till framställningen om ombildning av tjänsten till en förste byråingenjörsbefattning i 24 lönegraden.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår handläggas för närvarande inom överstyrelsen för yrkesutbildning ärenden rörande den husliga utbildningen under ämbetsverkets tredje byrå, till vilken även ärenden angående handelsutbildningen höra. I likhet med departementschefen har utskottet funnit övertygande skäl tala för att en särskild byrå för huslig undervisning inrättas inom överstyrelsen från och med den 1 juli 1947. Utskottet har även funnit det lämpligt att — såsom departementschefen förordat — den statsunderstödda hemslöjdsundervisningen i dess helhet ställes under inseeende av överstyrelsen för yrkesutbildning.

Departementschefen har ansett, att den nya byrån redan från början bör ställas under ledning av en byråchef i lönegraden A 30. Utskottet biträder detta förslag liksom även de förslag beträffande personalorganisationen i övrigt som av departementschefen framlagts.

I motionerna I: 280 och II: 422 har framhållits bland annat, att under senare tid ökade uppgifter i såväl kvalitativt som kvantitativt avseende kommit att åvila innehavaren av den å överstyrelsens första byrå placerade befattningen som byråingenjör i lönegraden Eo 21, varför denna tjänst borde uppflyttas till lönegraden Eo 24. Utskottet, som icke ansett sig böra biträda motionärernas ifrågakarande förslag, förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på frågan om tjänstens lämpliga lönegradsplacering.

Emot de av departementschefen framlagda kostnadsberäkningarna för

nästa budgetår har utskottet icke funnit anledning till erinran. Då utskottet icke heller i övrigt har något att invända mot vad departementschefen under förevarande punkt anfört och föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 280 och II: 422,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1947/48, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för överstyrelsen för yrkesutbildning, som föranledas av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	193 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis ..	»	7 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar till inspektörer och sakkunniga biträden m. m., förslagsvis	»	28 100
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	»	465 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	36 000

Summa kronor 730 000;

c) till *Överstyrelsen för yrkesutbildning*: Avlöningar för budgetåret 1947/48 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 730 000 kronor.

2:o) **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (avdelning II, s. 30—32) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 26 500 kronor, i huvudsak betingad av anslagsbelastningen för budgetåret 1945/46 och den förordade utökningen av överstyrelsens personalorganisation. Av höjningen hänföra sig 500 kronor till anslagsposten till sjukvård m. m., 8 000 kronor till anslagsposten till reseersättningar och 18 000 kronor till delposten till övriga expenser.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har icke givit utskottet anledning till *Utskottet*.
erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Överstyrelsen för yrkesutbildning*:
Omkostnader för budgetåret 1947/48 under åttonde huvud-
titeln anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

Stockholm den 10 juni 1947.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Larsson, Andrén, Johan Eric Ericson, Näsström, Rosenberg, Gustav Emil Andersson, Hesselbom, Ragnar Bergh, Ivar Persson och fröken Osvald; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Falla, Rubbestad, Mårtensson, Boman i Kieryd, Åkerström, Onsjö, Petterson i Degerfors, Sefve, Persson i Vinberg och Jansson i Kalix.

Reservation

av herr *Hesselbom*.
